

țelor idealuri pașoptiste : Unirea Țării Românești cu Moldova (1859), Războiul de independență din anii 1877—1878, Mișcarea memorandistă din anii 1892—1894, Crearea P.S.D.M.R. (1893), și Unirea Transilvaniei cu România la 1 Decembrie 1918, dezideratul principal al revoluției de la 1848. La acest ultim moment rețin atenția documentele care relatează despre constituirea Consiliului național român central, apariția ziarului „Glasul Ardealului”, organ al Consiliului național român al Țării Birsei, fotografiile cu participanți la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia etc.

Pe ultimele două panouri ale expoziției sînt reprezentate momentele : crearea P.C.R., insurecția națională antifascistă armată, proclamarea Republicii, precum și etapele construcției socialiste în țara noastră. Cu o înaltă putere evocatoare, sînt expuse aici o serie de documente, fotografii și texte care ilustrează lupta maselor muncitoare, organizată și condusă de partid, marile victorii revoluționare ale proletariatului în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Ion Pacea, *Alexandru Papiu Ilarian* (din expoziția „125 de ani de la revoluția din 1848 din România”)

EXPOZIȚIA „REVOLUȚIA DE LA 1848 ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ”, ORGANIZATĂ DE CĂTRE MUZEUL JUDEȚEAN DE ISTORIE ȘI ETNOGRAFIE SLATINA

Mihail BUTOI

Aniversarea revoluției de la 1848, eveniment important în făurirea României moderne, a prilejuit la Slatina organizarea de către Muzeul județean de istorie și etnografie și Filiala județeană a Arhivelor statului, a unei expoziții temporare avînd ca titlu „Revoluția de la 1848 în Țara Românească”.

Prima parte a expoziției prezintă, prin numeroase documente originale, copii xeros, fotografii, litografii, publicații, medalii, arme și alte piese, cauzele care au generat frământările sociale din Țara Românească de la începutul secolului XIX, revoluția din 1821, aspecte locale ale luptei pentru libertate și progres în perioada 1821—1848, pregătirea ideologică a revoluției de la 1848, izbucnirea acesteia la 9 iunie la Islaz, desfășurarea și înăbușirea revoluției, afirmarea lupei pentru Unirea Principatelor și scuturarea jugului otoman. În partea a doua sînt ilustrate temele : desăvîrșirea unității naționale a statului român ; ridicarea pe o treaptă superioară a luptei pentru libertate socială și națională odată cu afirmarea vîguroasă în viața politică a țării a clasei muncitoare ; avîntul revoluționar care a urmat primului război mondial și crearea P.C.R. (1921) ; aspecte ale luptei maselor

◀ Tanti Demetriad, *Alecu Russo* (din expoziția „125 de ani de la revoluția din 1848 din România”)

populare conduse de partidul comunist împotriva exploatării, pentru libertate socială și națională în perioada 1922—1940 ; pregătirea insurecției armate de la 23 August 1944 ; lupta pentru democratizarea țării avind ca moment culminant proclamarea Republicii la 30 Decembrie 1947 ; dezvoltarea economico-socială a țării și a județului Olt în anii construcției socialiste.

Oglindind o lungă perioadă istorică, dar acordând atenția cuvenită momentului aniversat și a urmărilor sale imediate, expoziția scoate în evidență prin numeroase documente, din care unele inedite, participarea maselor populare din județul Olt la revoluția de la 1848, ca de altfel la toate evenimentele prezentate.

Între documentele locale expuse în original remarcăm, pentru perioada 1821—1848, o jalbă din 9 mai 1822 a lui Neaeșu Dincă din satul Făgețel împotriva postelnicului Ioniță Bumbes care, prin „cazne și bătaii” încearcă să-i stoarcă o sumă de bani ; o plingere din 3 septembrie 1831 a locuitorilor din satul Orlea către judecătorii Romanați împotriva arendașului moșiei pentru asupririle pe care le pătîmesc ; un raport al subcirmuirii plășii Oltețu către ocirmuirea de la Caracal prin care arată că locuitorii posedă arme și „aduc zătîgnire” poruncilor stăpînirii ; o plingere a moșnenilor din satul Mogoșești (com. Scornicești) împotriva boierului Ion Deleanu pentru răpirea unei părți din moșie ; un document din 2 februarie 1848 prin care locuitorii din satul Slătioara numesc patru reprezentanți care să stăruiască „unde se cuvine” pentru a redobîndi unele drepturi pierdute. Tot aici este expus în original Regulamentul-organic, denumit de Marx *codice al muncii de clacă* sau „o expresie a goanei după supramuncă”.

Pentru a ilustra pregătirea ideologică a revoluției au fost prezentate în original „Magazinul istoric pentru Dacia” (1845 și 1847), lucrarea „Mihaiu II Bravulu” de Aaron Florian, un volum de poezii al lui Cezar Bolliac, publicația „Învățătorul satului” etc.

Izbucnirea și desfășurarea revoluției de 1848 au fost înfățișate în expoziție printr-o hartă ce indică centrele revoluționare din cele trei țări române, fotocopia Proclamației de la Islaz, copia steagului revoluționarilor de la Slatina, portretele principalilor conducători ai revoluției, fotografiile ale unor comisarii de propagandă și participanți la revoluție din județul Olt, o cocardă tricoloră purtată de către revoluționari etc. Sub formă de copii xeros s-au expus între altele tabele cu comisarii de propagandă instituți la Slatina și Caracal, un ordin din 12 iulie 1848 prin care administrația de județ de la Caracal cere subcirmuirii plășii Balta să trimită cite doi aleși din fiecare sat ca să li se lămurească prevederile Proclamației de la Islaz, un document din 23 august în care este dată lista dorobanților din județele Olt și Romanați care se găseau în tabăra de la Riurenii, documentele comisiei de anchetă instituită după înăbușirea revoluției care declară vinovați pentru activitatea lor pe Popa Șapcă, Ion Bunescu, Costache Manega, Ion Ionașcu, revoluționari din județul Olt.

Tot în cadrul primei părți a expoziției sint prezentate în original : cea mai veche istorie a orașului Slatina publicată de G. Poboran (1908), în care se relatează după memoriile în manuscris ale lui C. Stanciovici (participant la adunarea de la Islaz), primirea la Slatina a guvernului provizoriu ales la Islaz, o proclamație a Comisiei de eliberare a robilor, ordinul lui Gh. Magheru către comandanții de dorobanți din județele Olt și Romanați pentru a-și aduna dorobanții în subordine, ordinul din 13 mai 1849 al administrației de județ de la Caracal către subcirmuirea plășii Balta prin care comunică lista revoluționarilor opriți a intra în țară pe la Celei (între care figurează Iorgu Văleanu, participant la Adunarea de la Islaz, administrator de județ la Slatina în timpul revoluției și căpitanul N. Pleșoianu), manuscrisul cuvîntării ținute la Islaz la 9 iunie 1898, cu ocazia celei de-a 50 aniversări a revoluției. Pentru prezentarea Unirii și a cuceririi independenței de stat a României au fost folosite reproduceri după gravuri ce sînt în evidență rolul maselor în alegerea ca domn al lui Alexandru Ioan Cuza, o mare litografie datînd de la sfîrșitul secolului XIX în care este înfățișat Alexandru Ioan Cuza, iar în original s-au expus cunoscuta broșură a lui N. T. Orășanu „O pagină a vieții mele”... , mesajul adresat de către Al. I. Cuza Adunării Elective a Moldovei la 6 decembrie 1859, mai multe exemplare din „Monitorul alu Principatelor-Unite-Române” (1864), revista „L'illustration” din 22 septembrie 1877 cu un desen care înfățișează trecerea Dunării de către oștile române pe la Corabia, broșura „Războiul neatîrnării”, de căpitan Varlam Ghițescu, comandantul batalionului I din regimentul 3 Olt — Slatina, decorații și arme de la 1877 etc.

La acea parte a expoziției care se referă la perioada cuprinsă între anii 1893—1944 au fost expuse fotografiile, documente și copii xeros care oglindesc activitatea P.S.D.M.R. în satele din județul Olt, participarea muncitorilor din județ la greva generală din 1920, crearea P.C.R., acțiuni ale maselor populare din județul Olt conduse de partid în anii 1922—1944.

În ultima parte a expoziției, prin fotografiile și grafice, este prezentată dezvoltarea Republicii Socialiste România și a județului Olt în anii construcției socialiste.

Într-o vitrină au fost expuse cele 7 volume ale lucrării tovarășului Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, volumele cuprinzînd documentele Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale din iulie 1972.

Organizarea expoziției a fost precedată de susținerea în întreprinderi, instituții, case de cultură, unități militare din orașul Slatina și județul Olt a unor expuneri privind evenimentele petrecute la 1848 în Țara Românească și județul Olt.